

KERKHOFPARK BERLAAR

ALGEMEEN

De historische begraafplaats in het centrum van Berlaar kreeg een grondige opknapbeurt en werd omgevormd tot een groen, onderhoudsvriendelijk kerkhofpark.

De niet-aangekochte grafzerken werden verwijderd, gras werd ingezaaid en verschillende planten- en bloemenperken werden aangepakt. De gelaagde beplanting, met niet-woekerende soorten die afgestemd zijn op de standplaats, zorgt voor een boeiende en onderhoudsarme groenstructuur. De grond waar de overledenen rusten bleef onaangeroerd.

Het kerkhofpark herbergt nu verschillende thematuinen, zoals de Tuin van herinnering en de Vitaminetuin. Doorheen het park slingert een nieuw wandelpad, hier en daar onderbroken door een nog niet verwijderde zerk.

EIGENAAR	Gemeente Berlaar
ADRES	Markt Berlaar
OPPERVLAKTE	10.620 m ²
CONTACT	info@berlaar.be
BEGRAVINGEN	Uitzonderlijk wordt er nog begraven
TOEGANKELIJKHEID	Het kerkhofpark is toegankelijk voor publiek en heeft zo een parkfunctie gekregen naast de oorspronkelijke functie als begraafplaats en gedenkplek. Bezoekers worden uitgenodigd om het park ten volle te beleven via onder mee een pluktuin.
STEDENBOUW	Woongebied

ONTWERP	Ontwerpbureau Pauwels, Leuven
LITERATUUR	Groencontact 2017 43[6]
TYPE BEHEER	<p>Grindgraspaden:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tijdens groeiseizoen regelmatig gemaaid <p>Gebroken grafzerkpaden:</p> <ul style="list-style-type: none"> Max 2x/jaar gemaaid <p>Overige paden:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tot nu toe geen onderhoud <p>Plantvakken:</p> <ul style="list-style-type: none"> Worden manueel gewied. Wieden is beperkt door het opgaan van wilde planten in de gelaagde beplanting.
MATERIEEL/MACHINES	Onderhoud: Grasmachine, hak, haagschaar, ect.. (standaard tuingereedschap)
REACTIES	Verdeeld – bij navraag overwegend positief
KOSTPRIJS	€ 500.000 (grondwerken + aanplant)

BELANGRIJKSTE ERVARINGEN OP DEZE LOCATIE

- Bestaande kiezelpaden werden gemengd met teelaarde en een bodemverbeteraar en daarna ingezaaid. Grindgazon is beter toegankelijk voor minder mobiele bezoekers dan de oorspronkelijke kiezels. Tijdens groeiseizoen worden de paden gemaaid als gazon.
- Eén grindpad (profiersteenslag 4/8) werd, als belangrijke as door het park, volledig gestabiliseerd met cement (150 kg cement/m³).
- Overbodige kiezelverhardingen en boorden zijn weggenomen zodat de paden en de stroken tussen de graven kunnen vergroenen en minder onderhoudsintensief worden.
- De beplantingen in het kerkhofpark zijn bewust gelaagde aangeplant met vaste planten en siergrassen (22.000 stuks). Sommige hagen werden vervangen door siergrassen (minder onderhoud).
- Wieden blijft nodig maar dankzij de vergroening en gelaagde aanplanting blijft dat werk beperkt.
- Sommige oude grafstenen hebben een nieuwe functie gekregen als verharding of zijn verwerkt tot zitbanken.
- Bij de keuze voor een groener kerkhof spelen inzaai- en planttijden een grote rol. Extreme weersomstandigheden – het voorjaar was veel te nat en daarna was het veel te droog- speelden de aannemer echter parten en zorgden niet onmiddellijk voor het gewenste resultaat. Ook kon er niet gemaaid worden op het juiste tijdstip. Dat zorgde tijdelijk voor een verwaarloosde aanblik. Een goede communicatie hierover zorgt voor begrip bij de bezoekers.
- Het kerkhof werd een tijdje gesloten om de beplanting en de inzaai van gras een kans te geven.

- Tijdens de werken kwamen er veel klachten en was er weinig vertrouwen in de goede afloop. Naar Allerheiligen toe heeft de gemeente samen met de aannemer extra inspanningen gedaan zodat de begraafplaats er weer netjes bij lag.
- Beplantingen worden aangevuld met nieuw plantgoed na Allerheiligen, na de grote schoonmaak van de zerken.
- Nu minder onderhoud. Voor heraanleg 3 à 4x/maand onderhoudsploeg (10 man), nu slechts 1 man/dag.
- Onderhoud blijft een leerproces en verandert nog altijd.

TRAJECT AFBOW PESTICIDENGEBRUIK

- Kerkhof werd meer dan 50 jaar onderhouden met herbiciden. Dit maakt dat de bodem vrijwel dood was en weinig kansen gaf aan beplantingen. Na het stopzetten van het gebruik van pesticiden komt er nu stilaan bodemherstel.
- Met het nieuwe (beplantings-)plan werd resoluut gekozen voor een groener kerkhof dat minder onderhoud nodig heeft. Dit is deels het gevolg van het pesticidevrij beleid maar de vergroening van stads en dorpskernen is ook een algemene tendens in de maatschappij
- Enkel het perk van 'de zusters' ligt nog onder het grind, maar dat wordt ook pesticidevrij onderhouden, zij het met iets meer inspanning.

BIJVRIENDELIJK

Bij de nieuwe aanleg werd extra aandacht besteed aan bijen en vlinders.

Ze worden verwend met een rijk assortiment nectarplanten (fruitbomen, vaste planten, bloemenweiden), met insectentorens en een bijenkast.

COMMUNICATIE

De stap van de oude begraafplaats naar een modern kerkhofpark vroeg in de hoofden van inwoners, bezoekers en enkele eigen personeelsleden wat aanpassingstijd.

Omdat de omvorming niet voor iedereen evident was, werd de bevolking hierover regelmatig geïnformeerd (infoavond, infobladen en website).

De stap bleek, zeker bij de oudere generaties, erg groot. Er kwam veel kritiek. Omdat de werken in fases verliepen, werden tussenfases soms als eindresultaat aanzien en konden bezoekers zich moeilijk het beoogde eindresultaat voorstellen.

De gemeente koos ervoor om duidelijke borden aan te brengen, die het verloop van de tussenfases weergaven. Tegelijk probeerde het bestuur zo een beeld mee te geven dat indicatief was voor het uiteindelijke resultaat.

Niet iedereen was negatief over de herinrichting van de begraafplaats. Sommige buurtbewoners zagen in de heraanleg een opportuniteit om bijkomend openbaar groen in het centrum te creëren en vonden het project direct uniek.

Na het einde van de werken, wanneer de planten de tijd kregen om te groeien en het eindresultaat in volle bloei kwam, verdween de voornaamste kritiek.

Eén arbeider die instaat voor het dagelijks onderhoud van het parkkerkhof, fungeert er nu ook als aanspreekpunt. Hij kijkt toe dat er geen javel meer gebruikt wordt op de begraafplaats en geeft bezoekers graag uitleg over de nieuwe aanpak en het nut van de vele bodembedekkers.

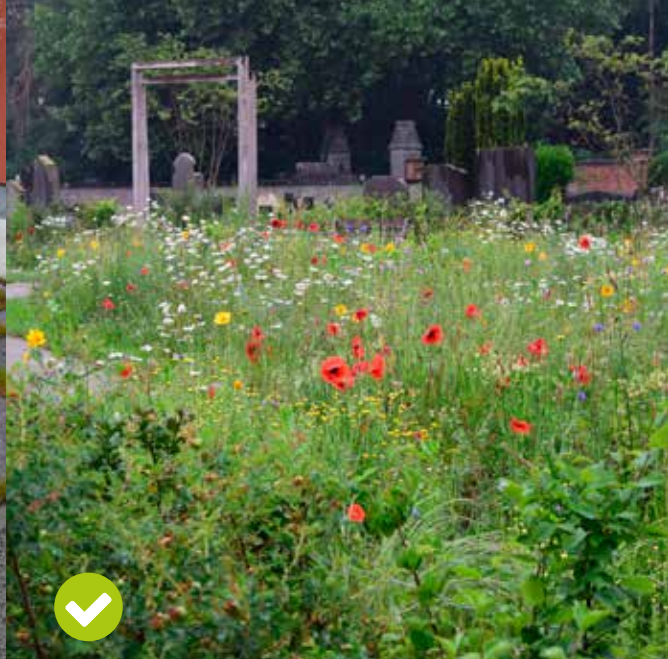
Ooit een grijze begraafplaats (foto Joren De Weerd)

Overzichtsplan Kerkhofpark

Oude grafzerken worden verwerkt tot bestrating.

Met een rijk assortiment aan nectarplanten wordt extra aandacht besteed aan bijen en vlinders.

Een pluktuin met verschillende bessen en kruiden.

Insectenhotel

Aanplant met vaste planten en siergrassen.

Creative invulling van de ruimte.

Bestaande kiezelpaden werden gemengd met teelaarde en bodemverbeteraar en daarna ingezaaid.

